

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6Cob/4/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8122202101
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marek Kohút
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8122202101.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mareka Kohúta a členov senátu JUDr. Jozefa Angeloviča a JUDr. Jany Jančíkovej, v sporovej veci žalobcu: PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., so sídlom Pribinova 25, 824 96 Bratislava, IČO: 35 792 752, zastúpeného: Advokátska kancelária JUDr. Peter Kováč, s. r. o., so sídlom Kubániho 16, 811 04 Bratislava, IČO: 36 857 033, proti žalovanému: A. B., s miestom podnikania XXX XX C. XXX, IČO: XXXXXXXX, zastúpenému: JUDr. Daniel Tarbaj, advokát, so sídlom Zámocká 525/28, 091 01 Stropkov, IČO: 53450345, o zaplatenie 1.919,16 eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov, č.k. 23Cb/22/2022-145 zo dňa 22.8.2023, takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok súdu prvej inštancie.

Žalovaný má proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal, aby súd zaviazal žalovaného zaplatiť mu sumu 1.919,16 eur spolu so zmluvnou pokutou vo výške 0,1 % denne: zo sumy 275,94 eur od 2.7.2018 do 12.7.2018, zo sumy 275,94 eur od 2.8.2018 do 15.8.2018, zo sumy 275,94 eur od 2.9.2018 do 6.10.2018, zo sumy 12,42 eur od 2.10.2018 do 6.10.2018, zo sumy 263,52 eur od 2.10.2018 do 23.10.2018, zo sumy 263,52 eur od 2.11.2018 do 13.12.2018, zo sumy 12,42 eur od 2.12.2018 do 13.12.2018, zo sumy 263,52 eur od 2.12.2018 do 10.1.2019, zo sumy 12,42 eur od 2.1.2019 do 10.1.2019, zo sumy 263,52 eur od 2.1.2019 do 23.1.2019, zo sumy 263,52 eur od 2.3.2019 do 22.3.2019, zo sumy 263,52 eur od 2.4.2019 do 17.6.2019, zo sumy 12,42 eur od 2.5.2019 do 17.6.2019, zo sumy 263,52 eur od 2.5.2019 do 22.8.2019, zo sumy 12,42 eur od 2.6.2019 do 22.8.2019, zo sumy 263,52 eur od 2.6.2019 do zaplatenia, zo sumy 275,94 eur od 2.7.2019 do zaplatenia, zo sumy 1.379,70 eur od 22.7.2019 do zaplatenia, s tým, že od dňa nasledujúceho po dni, v ktorom súčet zmluvných pokút dosiahne čiastku 4.966,92 eur je žalovaný povinný zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania zo sumy 1.919,16 eur vo výške 9 % ročne až do zaplatenia. O trovách konania rozhodol tak, že žalovaný má vo vzťahu k žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Vychádzal zo zistenia, že na základe Zmluvy uzatvorenej dňa 13.6.2018 medzi žalobcom ako veriteľom a žalovaným ako dlžníkom č. XXXXXX-XXXX X sa žalobca zaviazal poskytnúť žalovanému úver vo výške 3.000,- eur na výkon jeho podnikateľskej činnosti a žalovaný sa zaviazal splatiť úver v 18 mesačných splátkach vo výške 275,94 eur, splatných podľa splátkového kalendára z uvedeného v prílohe č. 1, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou zmluvy. Oznamením o okamžitej splatnosti úveru zo dňa 9.6.2019 žalobca žalovanému oznamoval, že je v omeškaní s úhradou záväzkov splátok č. 10, 11, 12, ktoré má povinnosť uhradiť ako dlžník zo Zmluvy o úvere č. XXXXXX vzhľadom k tomu, že došlo

k porušeniu zmluvných povinností uviedol, že sa stali všetky záväzky splatné z tejto zmluvy, ktorých aktuálna výška bola v danom čase v sume 827,82 eur.

3. V konaní nebolo sporné, že medzi žalobcom a žalovaným bola dňa 13.6.2018 uzatvorená zmluva, na základe ktorej sa žalobca zaviazal žalovanému poskytnúť finančné prostriedky v sume 3.000,- eur a žalovaný sa zaviazal poskytnuté finančné prostriedky vrátiť spolu s dohodnutou odplatom. Vzhľadom k obsahu zmluvy súd uvedenú zmluvu právne posúdil ako zmluvu o úvere podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka. V konaní nebolo sporné to, že žalovaný v čase uzatvorenia zmluvy podnikal na základe živnostenského oprávnenia a bol zapísaný v živnostenskom registri Okresného úradu Prešov reg. č. XXX - XXXXX. Predmetná žiadosť o úver bola vyhotovená ako predtlač zo strany žalobcu, keď predtlačená bola aj časť identifikácie dlžníka ako podnikateľa. Samotná skutočnosť, že žalovaný bol v čase poskytnutia úveru evidovaný ako živnostník a podnikal, ako aj skutočnosť, že bol v zmluve o úvere označený ako podnikateľ, nemôže samo o sebe spôsobiť, že daný záväzkový vzťah bude bez ďalšieho považovaný za obchodnoprávny, zvlášť ak bol založený formulárovou zmluvou pripravenou vopred veriteľom a dlžník do nej len nadiktoval svoje údaje, pričom mu zmluva po podpise ani nebola hneď odovzdaná.

4. Vzhľadom na skutočnosť, že žalovaný rozporoval, že by úver čerpal na účely podnikania, v konaní bola vypočítaná svedkyňa, ktorá viedla, že žalovaný bol živnostník a preto splnil podmienku na poskytnutie podnikateľského úveru, svedkyňa vypisovala predmetnú žiadosť a súd má za to, že, pokiaľ aj svedkyňa uviedla, že splnil podmienky na poskytnutie podnikateľského úveru nie je tým vylúčené, že by žalovaný nespĺnil ani podmienky poskytnutia spotrebiteľského úveru, výpoveď svedkyne vyznieva v kontexte tak, že automaticky ako je osoba žiadajúca o úver živnostník spĺňa podmienku na poskytnutie podnikateľského úveru aj, keď má záujem o poskytnutie spotrebiteľského úveru. Túto skutočnosť potvrdilo aj nasledujúce vyjadrenie svedkyne, na otázku základe akých skutočností uzavrela, že žalovaný žiada podnikateľský úver, uviedla, že žalovaný bol živnostník predložil daňové priznanie a mesačné príjmy nemal zo zamestnania. Skutočnosť, či žalovaný vstúpil do záväzku zo zmluvy o úvere so žalobcom ako podnikateľ alebo nepodnikateľ, bola sporná a v tomto smere dôkazné bremeno žalobca neunesol ani predložením monitorovaného zvukového záznamu, nakoľko z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalovaný mal viacero úverových zmlúv uzatvorených so žalobcom, pričom v predložennom monitorovanom zvukovom zázname nie je identifikácia, ktorého úveru sa týka. Žalobca nepreukázal, že finančné prostriedky boli žalovanému poskytnuté na výkon podnikania, a preto túto okolnosť nemožno hodnotiť inak ako formálny pokus o vyňatie posudzovaného právneho vzťahu spod ochranného režimu spotrebiteľského práva.

5. Žalovaný úver čerpal, riadne a včas ho nespĺcal, a tak žalobca vyzval žalovaného podaním zo dňa 9.6.2019 na úhradu omeškaných splátok spolu vo výške 827,82 eur s upozornením, že ak pred uvedeným dátumom uhradí žalovaný všetky omeškané splátky ako aj splátky, ktorých splatnosť nastane odo dňa vyhotovenia tohto oznámenia až do uvedeného dátumu o následku nesplnenia zmluvy sa môže vyhnúť. Zároveň v ňom uviedol, že v prípade omeškania s úhradou zosplatených záväzkov o viac ako 7 dní po uvedenom dátume, budú oprávnení požadovať aj úhradu ďalších sankcií v zmysle uzavretej zmluvy. Z prehľadu splátok priloženého k žalobe vyplýva, že žalovaný ku dňu podania žaloby splatil sumu 3.047,73 eur.

6. Súd následne pristúpil k preskúmaniu, či úverová zmluva obsahuje všetky zákonné náležitosti tak, ako to ukladá § 9 zákona č. 129/2010 Z. z. V zmluve absentuje údaj o RPMN, predpoklady pre výpočet RPMN, percentuálne vymedzenie výšky dohodnutej odplaty, ako aj celková výška úveru. Absencia týchto údajov je v zmysle § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 129/2010 Z. z. sankcionovaná bezúročnosťou a bez poplatkovosťou. Súd z údajov dostupných v zmluve urobil prepočet RPMN na kalkulačke RPMN, kde podľa tejto kalkulačky bol vo výške 70,80 %. Aj keď výpočet RPMN na internetovej kalkulačke nie je záväzný, uvedená výška mnoho násobne prekračuje výšku maximálnej odplaty vypočítanej v súlade so súhrnnými informáciami o údajoch poskytnutých spotrebiteľských úveroch bankami v mesiaci jún 2018, kde bola RPMN pre úvery so zmluvnou splatnosťou nad 1 až 5 rokov vo výške 9,76 % a tak 2x 9,76 % predstavuje maximálnu odplatu 19,52 %. S ohľadom na uvedené odplata dohodnutá v zmluve, preyšuje aj maximálne prípustnú výšku odplaty. Zmluva nespĺňa všetky zákonom požadované náležitosti, a tak sa poskytnutý úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Z tohto dôvodu má žalobca nárok len na zaplatenie sumy poskytnutých peňažných prostriedkov, t. j. sumy 3.000,- eur. Z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že žalovaný v prospech žalobcu uhradil sumu 3.047,73

eur. Táto suma prekračuje sumu poskytnutých prostriedkov úveru žalovanému, preto súd žalobu ako nedôvodnú zamietol. Vzhľadom na skutočnosť, že úver je bezúročný a bez poplatkov, žalovaný už sumu istiny preplatil o viac ako 100 %, pričom žalobca si uplatnil úroky z omeškania zo žalovanej istiny ktorú súd zamietol, súd zamietol aj nárok na úroky z omeškania.

7. Žalobca sa žalobou domáhal, aby súd uložil žalovanému zaplatiť aj zmluvnú pokutu vo výške 0,1 % denne, t. j. 36,5 % ročne. V zmysle § 3a nariadenia vlády č. 87/1995 Zb., ak je predmetom spotrebiteľskej zmluvy poskytnutie peňažných prostriedkov spotrebiteľovi, sankcie za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov nesmú spolu prevýšiť priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov naposledy zverejnenú podľa osobitného predpisu pred vznikom omeškania o viac ako 10 percentuálnych bodov ročne a súčasne nesmú prevýšiť trojnásobok úrokov z omeškania podľa tohto nariadenia vlády; za rozhodujúcu sa považuje ročná percentuálna miera nákladov pre obdobný typ spotrebiteľského úveru. Podľa § 3 ods. 1 Nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., výška úrokov z omeškania je o päť percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu. Vzhľadom na to, že základná úroková sadzba ECB platná ku dňu podpisu zmluvy bola 0,00 % p. a., tak maximálna výška všetkých sankcií v zmysle zmluvy mohla byť maximálne 15 % ročne. Zmluvne dohodnutá výška zmluvnej pokuty je neprimerane vysoká. Text zmluvy bol predformulovaný žalobcom, pričom zakotvenie tejto zmluvnej pokuty paušálne v predtlačí zmluvy u tohto žalobcu je súdu známe aj z jeho činnosti. Dojednanie podľa názoru súdu nespĺňa predpoklady individuálneho dojednanie zmluvnej pokuty, tak ako to bolo do zmluvy zapracované, čo spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach účastníkov zmluvného vzťahu, na úkor žalovanej ako spotrebiteľa. Ak splnenie povinnosti zaplatiť splátky úveru je zabezpečené ex lege úrokmi z omeškania, dojednanie zmluvnej pokuty popri tom je tak zmluvnou podmienkou, ktorá zakladá značný nepomer medzi právami a povinnosťami strán a z hľadiska jej kauzy (t. j. ekonomického dôvodu, ktorý vedie k jej zakotveniu do zmluvy) nie je ničím iným ako obchádzaním kogentného ustanovenia § 517 OZ o najvyššej prípustnej výške úrokov z omeškania v občianskoprávných vzťahoch (aj tento právny inštitút je tiež vo svojej podstate paušalizovanou náhradou škody vzniknutej porušením právnej povinnosti vyplývajúcej zo zmluvného záväzku škodcu, ktorý má povahu peňažného plnenia). Ide teda o zmluvnú podmienku, ktorá spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa, a preto ustanovenia čl. 10 odsek 10.1., 10.2. úverovej zmluvy sú neprijateľnou zmluvnou podmienkou, ktorá je neplatná podľa § 53 Občianskeho zákonníka (§ 53 ods. 4 písm. k) OZ). Preto súd zamietol žalobu aj v časti žalobcom uplatnenej zmluvnej pokuty.

8. Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 262 ods. 1 a 2 CSP.

9. Proti rozsudku v zákonnej lehote podal odvolanie žalobca a navrhol, aby odvolací súd rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

10. Odvolanie podal z dôvodov, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. d) CSP), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f) CSP) a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h) CSP).

11. Namietal, že z Občianskeho zákonníka, ani iného predpisu nevyplýva domnienka, že by sa účastník zmluvy považoval za spotrebiteľa, pokiaľ dodávateľ nedokáže opak. Takúto domnienku nemožno vyvodit' ani z § 54 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pretože toto ustanovenie hovorí o priaznivejšom výklade spotrebiteľskej zmluvy. Jeho aplikácia tak predpokladá pozitívne zistenie, že určitá zmluva je spotrebiteľská; nemožno z neho však vyvodit' domnienku, že v pochybnostiach sa každá zmluva považuje za spotrebiteľskú. V takom prípade sa potom vychádza zo všeobecného konceptu dôkaznej teórie, v zmysle ktorej dôkazné bremeno zaťažuje osobu, ktorá sa dovoláva spotrebiteľského charakteru právneho vzťahu. Žalovaný v konaní nepreukázal, že by obsah žiadosti o úver, zmluvy o úvere alebo telefonické nahrávky bol nepravdivý, v rozpore s inými dôkazmi. Pri posudzovaní spotrebiteľského charakteru uzatvorenej zmluvy o úvere mal súd preto vychádzať z dôkazných prostriedkov vyplývajúcich zo súdneho spisu. V žiadosti o poskytnutie úveru, ako aj v zmluve o úvere je žalovaný explicitne identifikovaný ako fyzická osoba podnikateľ, t. j. živnostník. V zmluve je jasne uvedené, že žalovaný ako dlžník pri uzatváraní tohto úkonu vystupuje ako podnikateľ, zmluva je obsahovo koncipovaná ako obchodná zmluva a účel poskytnutia úveru bol vymedzený na účely podnikateľskej činnosti žalovaného.

12. Zo žiadosti o úver vyplýva, že ju podal žalovaný ako fyzická osoba – podnikateľ, účel čerpania úveru uviedol „nákup lešenia, brúsky.“ V závere žiadosti opätovne vyhlásil, že úver požaduje na účely svojho podnikania. Tvrdný účel je vecne a logicky spojitelný s podnikateľským postavením žalovaného ako podnikateľa a s predmetmi jeho podnikania. Po schválení žiadosti o poskytnutie úveru bola dňa 15.6.2018 uzavretá Zmluva o úvere č. XXXXXX–XXXXX, v ktorej žalovaný ako dlžník potvrdil čerpanie úveru na podnikateľské účely a na účel zodpovedajúci s tým, ktorý sa uvádza v žiadosti o úver. V konaní bol predložený monitorovaný telefonický rozhovor vykonaný pri žiadosti o úver, súčasťou ktorého bolo aj overovanie účelu čerpania úveru. Išlo o monitorovaný telefonický rozhovor, s ktorým žalovaný súhlasil a o ktorom žalobca archivuje záznam. Z tohto záznamu vyplýva aj to, že žalovaný potvrdil účel čerpania úveru na podnikanie. Ak by súd prvej inštancie vyhodnotil všetky tieto dôkazy, potom by jeho skutkové závery museli byť iné, resp. minimálne by obsahovali vyporiadanie sa so skutočnosťami plynúcimi z uvedených dôkazov.

13. Po právnej stránke súd prvej inštancie pochybil nielen pri výklade jednotlivých úkonov, ale predovšetkým preto, že povahu úveru určoval podľa údajného skutočného použitia peňažných prostriedkov. Charakter zmluvného vzťahu sa určuje podľa okolností daných v čase uzavretia zmluvy. V čase uzavretia zmluvy o úvere medzi sporovými stranami bol skutkový stav jednoznačne taký, že žalovaný žiada o úver na podnikanie a sám účel čerpania oznámil a písomne potvrdil. Potvrdil ho dvakrát, v žiadosti o úver a aj v zmluve o úvere. Rozhodnutie súdu je preto v rozpore aj s výkladom únieho práva (Smernica 93/13/ EHS) vo vzťahu k tomu, aké postavenie má byť priznané osobe vystupujúcej od začiatku vo vzťahu dodávateľovi ako podnikateľ, a ktorá až následne tvrdí, že je spotrebiteľom. Ak dodávateľ koná v dobrej viere, že druhá strana nie je spotrebiteľ nemôže sa táto osoba dovolávať toho, že mala postavenie spotrebiteľa (ESD, C-464/01, vo veci D. E. proti Bay Wa AG). Rovnako, pokiaľ spotrebiteľ predstiera, že je podnikateľom (alebo v tomto smere uvedie dodávateľa do omylu), je treba takúto obligáciu charakterizovať ako obchod, a nie spotrebiteľský záväzok, pretože je potrebné chrániť dodávateľovu dobrú vieru, pretože dobrá viera je všeobecným princípom zmluvného práva (Bundesgerichtshof, SRN, 22.12.2004, VIII ZR 91/04). Aj z následného správania zmluvných strán plynie, že žalovaný žiadnu spotrebiteľskú povahu úveru nikdy netvrdil.

14. Žalovaný navrhol rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

15. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli Krajského súdu v Prešove a na jeho webovej stránke najmenej 5 dní vopred a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

16. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

17. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietanou inou vadou konania a nesprávnym právnym posúdením, teda to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (viď rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II.ÚS 78/05).

18. Odvolateľ namietal, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Tu odvolací súd uvádza, že tento odvolací dôvod dopadá na akékoľvek pochybenia v procesnom postupe súdu, ktoré nie sú subsumovateľné pod ostatné odvolacie dôvody, avšak len za predpokladu, že mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Takáto iná vada však v posudzovanom spore odvolacím súdom zistená nebola.

19. K námietke o nesprávnom právnom posúdení odvolací súd poznamenáva, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O omyl ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo, ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (pozri napr. Najvyšší súd SR, sp. zn. 7Cdo 7/2010). Ani táto odvolacia námietka naplnená nebola.

20. Podstatným a jediným odvolacím dôvodom žalobcu bolo to, že nesúhlasil s posúdením predmetného vzťahu medzi ním a žalovaným ako vzťahom spotrebiteľským. Odvolací súd sa preto zaoberal uvedenou námietkou žalobcu a preskúmal, či súd prvej inštancie správne zistil všetky okolnosti potrebné pre posúdenie charakteru, resp. povahy vzťahu medzi sporovými stranami, pričom dospel k totožnému záveru, k akému dospel aj súd prvej inštancie, t. j., že v predmetnom spore na strane žalovaného vystupuje spotrebiteľ, teda ide o spotrebiteľský vzťah.

21. Odvolací súd pre úplnosť dodáva, že v prípade pochybností, či ide o spotrebiteľskú zmluvu, dôkazné bremeno na preukázanie nespotebiteľského charakteru zmluvy má dodávateľ (veriteľ). Existujúce pochybnosti je potom potrebné odstrániť spôsobom známym pre dôkazné konanie, čo znamená, že aj nespotebiteľský charakter zmluvy musí byť preukázaný bezpečne, teda spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti. S poukazom na interpretačné ustanovenie § 54 Občianskeho zákonníka je namieste pri pochybnostiach o obsahu zmluvy výklad priaznivejší pre spotrebiteľa, t. j., že dôkazné bremeno na preukázanie toho, že úver bol poskytnutý na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania, je na žalobcovi ako veriteľovi. Odvolací súd zároveň poukazuje na to, že všeobecne známou skutočnosťou sú nekalé praktiky žalobcu aplikované pri vyplňovaní základných údajov dlžníkov, vrátane účelu poskytnutia finančných prostriedkov. Obdobne ako súdu prvej inštancie, aj odvolaciemu súdu z obsahu spisu vyplynulo, že žalovaný bol síce v čase uzatvárania zmluvy podnikateľom podnikajúcim na základe živnostenského oprávnenia, avšak vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že poskytnuté finančné prostriedky neboli použité na účely podnikania, ale na úhradu splátok iných spotrebiteľských úverov a osobnú spotrebu pre domácnosť. Zároveň sumu 1.000,- eur z poskytnutého úveru žalovaný použil na splatenie pôžičky od fyzickej osoby v hotovosti, o čom svedčí výber v hotovosti dňa 18.6.2018 a čestné vyhlásenie osoby p. F. G.. Z uvedeného tak vyplýva, že žalovaný potreboval finančné prostriedky na spotrebu, teda reálne nemal záujem úver využiť v súvislosti s podnikaním. Súd prvej inštancie tak správne aplikoval na predmetný prípad ustanovenia na ochranu spotrebiteľa. Odvolací súd zároveň zdôrazňuje, že sú mu z jeho vlastnej rozhodovacej činnosti, ako aj z iných obdobných rozhodnutí známe praktiky žalobcu, ktorých cieľom je obchádzanie zákona, teda poskytnutie úveru spotrebiteľovi, pri ktorom však formálne deklaruje, že úver je poskytnutý na účel podnikania ak je spotrebiteľ zároveň držiteľom aj živnostenského oprávnenia. Zámerom takéhoto konania je tak dosiahnutie toho, aby takýmto spotrebiteľom nebola poskytnutá spotrebiteľská ochrana zo strany súdov.

22. Vzhľadom na vyššie uvedené sa súd prvej inštancie taktiež správne zaoberal skúmaním, či takto uzatvorená zmluva medzi sporovými stranami spĺňa všetky zákonom predpísané náležitosti. Žalobca sa v podanom odvolaní k zistenej absencii jednotlivých náležitostí spotrebiteľskej zmluvy nevyjadril a závery súdu prvej inštancie v tomto smere nijako nenamietal. Z uvedeného dôvodu odvolací súd len pre zdôraznenie správnosti tohto záveru uvádza, že zákon o spotrebiteľských úveroch v § 9 odsek 2 presne definuje, aké náležitosti, okrem všeobecných, musí spotrebiteľská zmluva obsahovať. Z uvedeného ustanovenia je zrejmé, že povinnými náležitosťami zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa úpravy platnej v čase uzatvorenia zmluvy medzi stranami sporu bolo okrem iného aj uvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov. Odvolací súd uvádza, že sa stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, že v spotrebiteľskej zmluve tento údaj chýba. V zmysle ust. § 9 ods. 2 písm. h) ZoSÚ je tento údaj obligatórnou náležitosťou zmluvy. Tento údaj musí byť v zmluve výslovne uvedený a nemožno ho vyvodzovať z ďalších zmluvných náležitostí. Keďže zmluva túto náležitosť neobsahuje, poskytnutý úver sa v zmysle ust. § 11 ods. 1 písm. b) ZoSÚ považuje za bezúročný a bez poplatkov. Už samotná absencia uvedenia ročnej percentuálnej miery nákladov spôsobila bezúročnosť a bezpoplatkovosť uzatvoreného úveru a preto nebolo potrebné sa ďalej zaoberať ani ostatnými dôvodmi bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru.

23. Pri posudzovaní zmluvnej pokuty vychádzal súd prvej inštancie z posúdenia dojednanej zmluvnej pokuty, či táto spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Nespochybňoval význam zmluvnej pokuty. Pokiaľ však ide o spotrebiteľský vzťah, musí ísť o takú zmluvnú pokutu, ktorá obstoí v rámci súdnej kontroly neprijateľných podmienok so zreteľom na povahu, obsah a osobitosti právneho úkonu, ako i na vzájomné práva a povinnosti účastníkov spotrebiteľskej zmluvy, ktoré by mali byť vyvážené.

24. Odvolací súd nepospochybňuje, že zmluvná pokuta v prvom rade plní prevenčnú funkciu tým, že hrozba majetkovej sankcie motivuje dlžníka, aby včas a riadne splnil zmluvnú povinnosť a ďalej plní reparačnú funkciu, lebo jej zmyslom je tiež reparaovať na strane veriteľa ujmu, ktorá mu vznikla v dôsledku porušenia povinnosti zo strany dlžníka a taktiež predstavuje sankciu pre toho, kto porušil povinnosť. Uvedené však neznamená, že výška zmluvnej pokuty môže byť dohodnutá ľubovoľne, ale zvlášť v prípade spotrebiteľskej zmluvy.

25. Žalobca právo na zmluvnú pokutu odvíja od spotrebiteľskej zmluvy (zmluvy o úvere), ktorá ako typová zmluva je uzatváraná vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy, a teda aj dojednanie o zmluvnej pokute nemôže ovplyvniť. V žiadnom prípade nemožno tvrdiť, že sa jedná o individuálne dojednané zmluvné ustanovenie (§ 53 ods. 2 OZ). Žalobca ako dodávateľ zmluvnú pokutu so žalovaným ako spotrebiteľom osobitne nevyjednával, pretože zmluvná pokuta je dojednaná za rovnakých podmienok vo všetkých zmluvách. Zmluvná pokuta, ktorá nebola individuálne dojednaná, lebo sa jedná o štandardnú typovú zmluvu, a ktorá spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, je v rozpore s ochranou práv spotrebiteľa, ako aj v rozpore s Chartou základných práv Európskej únie (článok 98), podľa ktorého je v záujme naplnenia jedného zo základných práv Európskej únie politiky štátov zabezpečiť vysoký stupeň ochrany spotrebiteľa, a preto je potrebné využiť všetky efektívne prostriedky ochrany spotrebiteľa, aby sa zvyšovala dôvera spotrebiteľov v trh, aby neprimerané postupy spotrebiteľov na trhu nezaťažovali. Žalobca ako osoba podnikajúca na trhu s úvermi má odbornú prevahu nad spotrebiteľmi, ktorým svoje služby poskytuje, a preto možno od neho očakávať, že vo vzťahu k spotrebiteľom sa bude správať s náležitou odbornou starostlivosťou.

26. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že uvedená zmluvná podmienka predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorá je neplatnou, keď spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, keď veriteľ si podľa nej môže duplicitne, popri zákonom úroku z omeškania, ktorý predpokladajú priamo právne predpisy ako sankciu pre dlžníka pre prípad omeškania, uplatňovať zmluvnú pokutu pri každom jednotlivom omeškaní žalovaného s úhradou splátky. Odvolací súd to považuje za neprimeranú sankciu, aj s poukazom na skutočnosť, že zmluvnú pokutu by si veriteľ mohol uplatňovať bez ohľadu na dĺžku omeškania, a teda aj pri omeškaní v trvaní napr. jedného dňa by okrem omeškanej splátky žalovaný musel uhradiť navyše aj zmluvnú pokutu. Pri oneskorenej úhrade peňažného plnenia nemôže ostať bez povšimnutia výška pohľadávky vzniknutej porušením záväzku. Paušálne dojednanie zmluvnej pokuty, ktoré vôbec nezohľadňuje výšku pohľadávky vzniknutej porušením záväzku, predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku. Odvolací súd nespochybňuje právo veriteľa zabezpečiť splnenie povinnosti dlžníka aj prostredníctvom zmluvnej pokuty, avšak nie vo fakticky neobmedzenom rozsahu (za každé jedno omeškanie), bez presne stanovených pravidiel jej stropu (do výšky určenej podľa právnych predpisov je pre spotrebiteľa neurčité dojednanie).

27. Odvolací súd poukazuje na to, že dojednanie zmluvnej pokuty vôbec nezohľadňuje intenzitu a význam toho ktorého porušenia povinnosti, ani výšku dlhu spotrebiteľa vzniknutého porušením záväzku. Znenie zmluvnej podmienky umožňuje veriteľovi požadovať od dlžníka v podobe sankcií za omeškanie (t. j. okrem zmluvnej pokuty aj úroky z omeškania v zmysle § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Toto dojednanie predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku, nakoľko výrazne znevýhodňuje spotrebiteľa a dodávateľovi umožňuje pri akomkoľvek i menej významnom porušení povinnosti uplatniť si voči spotrebiteľovi zmluvnú pokutu, popri úrokoch z omeškania. Po zohľadnení uvedeného odvolací súd dospel k záveru zhodnému so súdom prvej inštancie, že dojednaná zmluvná pokuta ako sankcia za porušenie zmluvných povinností spotrebiteľom je neprimerane vysoká, v dôsledku čoho je neprijateľnou zmluvnou podmienkou podľa § 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka.

28. S ohľadom na vyššie uvedené žalovaný bol povinný žalobcovi vrátiť len istinu skutočne poskytnutého úveru (3.000,- eur), pričom tento mu uhradil sumu prevyšujúcu poskytnutú istinu (3.047,73 eur), preto súd prvej inštancie správne žalobu žalobcu zamietol.

29. Odvolací súd ďalej poukazuje na to, že správne výroku vo veci samej zodpovedá aj správny výrok o trovách konania.

30. Na základe vyššie uvedeného odvolací súd v zmysle § 387 ods. 1 CSP rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

31. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého žalovaný ako sporová strana, ktorá mala v odvolacom konaní plný úspech, má nárok na náhradu trov tohto štádia konania proti žalobcovi, ktorý v odvolacom konaní úspech nemal. Výšku týchto trov ustáli postupom podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia odvolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

32. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).